

Thu Muộn

Sao Khuê

Thu đến hàng năm đầu tháng mười
Năm nay sao chưa thấy, thu ơi?
Thời thời, tiết tiết sao kỳ lạ
Không mưa, chẳng nắng cứ ui ui

Lá muốn thấm màu: đủ nắng, mưa
Lạnh sao cho thấm, nắng cho vừa
Nay trời chẳng lạnh, không thềm nóng
Cây cỏ khô cần, thật khó ưa....

Chưa kịp đổi màu lá đã khô
Một cơn gió nhẹ, phủ mặt hồ
Thôi nhé, năm nay, thu đi vắng
Để lá năm nay sớm xuống mồ

Hàng năm thu đến, thường rong chơi
Ngắm lá muôn màu trải khắp nơi
Vào rừng, xuống suối, bên triền núi
Miệng suýt xoa kêu “đẹp quá trời”

Năm nay thời tiết rõ kỳ khôi
Nắng-mưa, nóng- lạnh cùng đi chơi
Còn lại một mình nên lá úa
Xỉn vàng, ố ố, lá tả tơi

Cuối tháng mười rồi, sắp hết thu
Được ngày nắng ló, đuổi sương mù
Tình cờ đi lạc: ô! đẹp quá
Đường phố thay màu, thu hả thu?

Rả rích tuần rồi mưa cả đêm
Lại thêm lạnh giá đến bên thềm
Cây cối vội vàng đan áo ấm
Vàng, cam, đỏ, tím, màu phủ lên”....

Đã tính hôm sau lên núi chơi
Ai dè mưa suốt cả ngày trời
Ơ hay, lạ nhỉ, thời với tiết
Nắng dẫu đâu rồi, vẫn trên người ..

Ai làm thời tiết đổi thay
Để thu đến muộn, chậm thay áo màu

30 tháng 10 năm 2021
Sao Khuê

Hình Sao Khuê chụp

Quý vị ơi, mấy chục năm sống ở xứ Cà ná đa, bốn mùa xuân hạ thu đông nhưng mà mùa đông chiếm gần như nửa năm, mỗi mùa kia chỉ chừng hai tháng. Mùa xuân, dĩ nhiên đẹp nhất, vạn vật bừng sống sau sáu tháng dài lạnh lẽo giá băng, cây nẩy mầm non, hoa trổ bông...

Mùa hè nóng, rau trái lớn như thổi. Cây cỏ và cả người vội vàng sống, ngày trước ngày sau đã khác hẳn....

Khi mùa thu hoạch tháng 9 vừa xong, trời trở lạnh và lá cây đổi màu. Chỉ ở những xứ lạnh lá cây mới nhiều màu rực rỡ. Người ta giải thích rằng nhờ nắng mùa hè lá tổng hợp được nhiều diệp lục tố hơn khiến màu xanh chiếm ưu thế và lá mơn mớn tươi xanh. Khí carbonic trong không trung được lá hấp thu và úm ba la biến thành đường để nuôi cây đồng thời lá nhả ra khí oxygène nuôi người .

Khi sang thu, ngày ngắn dần, tổng hợp diệp lục tố giảm đi và những sắc tố cam vàng (carotens, xanthophyllins) thường bị màu xanh của diệp lục tố lấn áp mới có cơ hội lộ ra. Một sắc tố khác là anthocyanins thay đổi màu tùy độ chua (pH) của môi trường, thường tạo nên màu trong hoa, trái và lá cây cũng bắt đầu xuất hiện.

(Temperature, light, and water supply have an influence on the degree and the duration of fall color. Low temperatures above freezing will favor anthocyanin formation producing bright reds in maples. However, early frost will weaken the brilliant red color. Rainy and/or overcast days tend to increase the intensity of fall colors. The best time to enjoy the autumn color would be on a clear, dry, and cool (not freezing) day.)

David Lee, giáo sư ở đại học Havard, nơi có những con đường mòn tuyệt đẹp vào mùa thu đã nhấn mạnh vai trò anthocyanins trong việc bảo vệ và thay màu ở lá cây. Và theo zmesciences.com, thì khi chớm lạnh, ngày ngắn, ánh sáng giảm, cây ới ới gọi lá: ráng lên, ráng vét thêm ít năng lượng để giành cho mùa đông chứ... nhưng cây lại giảm bớt khẩu phần cho lá, lá sẽ bị héo, khô và rụng ...

Thế là lá vội vàng mang đội quân trừ bị ra ứng chiến. Anthocyanins được sản xuất. Anthocyanins cũng là một sắc tố có trong trái cây như blueberries, cherries nhưng chỉ xuất hiện trong lá cây khi mùa thu lạnh. Khi đó antocyanins có màu đỏ tươi, có tác dụng bảo vệ lá cây. Lúc này trong lá vẫn còn một chút carotens, một chút xanthophylls. Xưởng vẽ của mỗi cây sẽ pha trộn các sắc tố này theo chỉ thị từng loài cây nên mỗi cây mỗi màu lá khác nhau, vàng, cam, hồng cam, ửng hồng, đo đỏ, chả cây nào giống cây nào... Trăm màu khoe sắc tạo nên một cảnh thu huy hoàng lộng lẫy.

Nhưng rồi lạnh giá cứ từ từ kéo đến, khi đến độ băng (freezing point) thì lá ...chịu thua, không sản xuất nổi sắc tố nữa và khô lại, không níu nổi cành. Cụ gió đi ngang, phù một cái, tả tơi lá bay vèo. Phút huy hoàng đã tắt! Lá khô được gom lại, chôn xuống làm phân bón cho cây...

Và xuân sau, cây lại nẩy chồi cho ra lá mới. Những lá cây mỏng, đều, đáng đẹp như lá bồ đề, lá mít, lá ổi, lá mộc lan có thể ngâm bột giặt để chỉ còn gân lá, đem nhuộm màu, quý vị sẽ có những lá thật đẹp , xếp lại thành nhiều hình dáng tùy sở thích

hình trên mạng

Về mùa thu, khoảng đầu tháng mười, khi lái xe trên xa lộ vùng Đông bắc Mỹ và Canada, quý vị sẽ thấy trùng trùng điệp điệp những ngọn đồi đầy màu sắc tuyệt đẹp nhìn không bao giờ chán. Có vùng, hàng trăm cây số ửng đỏ một màu, khi đó quý vị mới hiểu thế nào là đẹp đến nín thở, (breathtaking).

Năm nay, thu 2021, chẳng biết có phải chậm rãi chừng ngửa covid-không mà linh xình mãi cuối tháng mười, lá mới có màu, nhưng màu đỏ rất ít, cũng còn may là có vài trận mưa cho

lá bớt khô, vài đêm lạnh và vài ngày nắng để vớt vát được một chút màu thu ... cho người thơ, thần thơ đi ngắm và nhặt lá vàng

*Lá thu từng chiếc cuốn về đâu
Từng lớp vàng rơi đọng lớp sâu
Gió ơi! Hãy ngừng tung lá dậy
Đừng để vàng rơi đầy vực sâu*

Lá rụng về đâu...
Lá rụng về đâu...
Chuông chiều đổ tiếng nguyện cầu
Còn đâu tổ nữ gieo cầu năm xưa
Lá đã vàng chưa...
Đã rụng chưa...
Nắng thu đã tắt phủ sương mờ
Liêu trai liễu rủ đứng ru gọi hồn...
Ta đi trong nắng hoàng hôn
Lượm từng chiếc lá
Lối mòn thu xưa...

Sao Khuê

